

Заявник: Єрошов Володимир Васильович

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

про необхідність офіційного тлумачення
абзацу 3 частини 1 статті 11 Закону України
„Про захист прав споживачів”

1. Прізвище, ім'я, по батькові громадянина України, який направляє конституційне звернення ; адреса, за якою особа проживає, згідно з частиною 2 статті 42 Закону України „Про Конституційний Суд України”.

Громадянин України Єрошов Володимир Васильович,

2. Відомості про представника за законом або уповноваженого за дорученням

Уповноваженого представника не призначено

3. Повне найменування, номер, дата прийняття, джерело опублікування правового акта, який потребує офіційного тлумачення.

абзац 3 частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів” від 12.05.1991., N 1023-XII – ВР (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991, N 30 (23.07.91), ст. 379), із змінами і доповненнями внесеними Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг” від 22.09.2011р. (Відомості Верховної Ради України, 2012, N 21 (25.05.2012), ст. 197)

4. Правове обґрунтування тверджень щодо необхідності в офіційному тлумаченні

1. Необхідність в тлумаченні абзацу 3 частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів” викликана різним тлумаченням наведеної норми судами України.

2. Наведеною нормою було заборонено надання (отримання) споживчих кредитів в іноземній валюті на території України

3. Між Заявником та Товариством з обмеженою відповідальністю „Порше Мобіліті” було укладено договір про надання споживчого кредиту на придбання автомобіля. Відповідно до умов цього договору заявнику мало бути надано кредит у національній грошовій одиниці – гривні. Проте його зобов'язання (в тому числі за щомісячними платежами) було визначено у доларах США. Розмір щомісячних платежів визначався ТОВ „Порше Мобіліті” шляхом застосування до сум визначених в іноземній валюті курсу долара США до гривні визначених комерційним банком на момент виставлення рахунку, внаслідок чого платежі на виконання договірних зобов'язань підлягали сплаті у гривні, але їх розмір залежав від курсу долара США.

4. Вважаючи такі умови договору споживчого кредитування такими, що порушують заборону щодо надання (отримання) споживчих кредитів в іноземній валюті заявник звернувся з відповідним позовом до районного суду м. . Відмовляючи у задоволенні позову з підстави невідповідності спірного кредитного договору вимогам 3 абзацу частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів”, суд першої інстанції зазначив, що враховуючи те, що кредит надавався саме в українських гривнях і положеннями кредитного договору передбачено, що всі платежі повинні бути сплачені в гривнях, а не в іноземній валюті, із зазначенням еквіваленту у доларах США, положення спірного кредитного договору наведену заборону не порушує. З висновками суду першої інстанції не погодився суд апеляційної інстанції, зазначивши, що визначення грошового еквіваленту зобов'язання не можуть застосовуватись у правовідносинах споживчого кредитування, оскільки визначення валюти договору та платежу у прив'язці до іноземної є порушенням прав

споживача на отримання кредиту відповідно до національного законодавства у національній валюті. Скасовуючи рішення суду апеляційної інстанції Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ зазначив, що визначення еквіваленту зобов'язання в іноземній валюті відповідає положенням ст.533 ЦК України.

5. За результатами аналізу судових рішень у подібних правовідносинах вбачається, що суди по різному тлумачать заборону споживчого кредитування в іноземній валюті:

Так апеляційний суд _____ області в ухвалі від 06.05.2016 року у справі погодившись з висновком суду першої інстанції зазначив наступне:

Законом України від 22.09.2011 року «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживача фінансових послуг» частину 1 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів» доповнено абзацом третім, відповідно до якого надання (отримання) споживчих кредитів іноземній валюті на території України забороняється.

Як вбачається з п.п. 1.3.1,1.3.2,1.3.3 Загальних умов кредитування, які є додатком до Кредитного договору № 50008273 від 29.03.2013 року, розмір платежів визначено в еквіваленті до іноземної валюти, встановлено умови, які прямо залежать від курсу іноземної валюти.

Міським судом встановлено, що відповідно до графіка погашення кредиту сума щомісячного платежу встановлена у доларах США і становить 224, 89 доларів США.

Оспорюваний правочин, як і додаткова угода до нього № 1 від 08.04.2014 року, укладені під час дії заборони надання (отримання) споживчих кредитів в іноземній валюті, в тому, як правильно встановив суд першої інстанції, умови кредитного договору про визначення валюти платежу за обмінним курсом в еквіваленті до долара США суперечить ч.1 ст. 11 Закону України «Про захист прав споживачів».

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ, ухвалою від 06.06.2016 року відмовив у відкритті касаційного провадження у зазначеній справі.

Таким чином, з судових рішень, які набули законної сили, а саме рішення _____ районного суду м. _____ від 06.05.2015р. у справі за позовом Заявника про визнання недійсним кредитного договору, яке було залишено в силі ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 16.12.2015 року _____) та рішення міського суду _____ області від 18.03.2016р., у справі _____ і залишеного без змін ухвалою Апеляційного суду _____ області від 06.05.2016р. неоднозначно застосовано положення абзацу 3 частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів”.

6. Виходячи з аналізу наведених вище рішень судів України, заявник вважає, що суди неоднаково розуміють заборону надання/ отримання споживчих кредитів в іноземній валюті встановлену абзацом 3 частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів”. Так, в одних випадках суди тлумачать наведену норму буквально, а саме розуміючи її в контексті валюти виконання зобов'язання, виходячи з того, що при визначенні еквіваленту зобов'язання в іноземній валюті, валютою виконання зобов'язання виступає національна грошова одиниця України – гривня. В інших випадках – тлумачать розширено, виходячи з того, що зобов'язання за споживчим кредитом визначено в іноземній валюті, а зобов'язанням споживача виступає повернення кредиту в розмірі еквівалентному іноземній валюті.

7. Заявник вважає, що неоднозначним застосування судами положень абзацу 3 частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів” порушено конституційне право на судовий захист його прав як споживача кредитних послуг гарантоване ч.1 ст.55 Конституції України та може призвести до порушення його права власності гарантованого ч.4 ст. 13 та ст.41 Конституції України, яке полягає в можливості стягнення кредиту в іншому розмірі ніж йому було надано.

Частиною 4 ст.42 Конституції закріплено обов'язок держави щодо здійснення захисту прав споживачів.

У Рішенні Конституційного Суду України від 10.11.2011, № 15-рп/2011 “У справі за конституційним зверненням громадянина Степаненка Андрія Миколайовича щодо офіційного тлумачення положень пунктів 22, 23 статті 1, статті 11, частини восьмої статті 18, частини третьої статті 22 Закону України “Про захист прав споживачів” у взаємозв'язку з положеннями частини четвертої статті 42 Конституції України (справа про захист прав споживачів кредитних послуг зазначено, що держава забезпечує особливий захист більш слабкого суб'єкта економічних відносин, а також фактичну, а не формальну рівність

сторін у цивільно-правових відносинах, шляхом визначення особливостей договірних правовідносин у сфері споживчого кредитування та обмеження дії принципу свободи цивільного договору.

Неоднозначне застосування судами заборони надання/отримання споживчих кредитів в іноземній валюті яка спрямоване на захист споживача, як більш слабого суб'єкта економічних відносин, від знецінення національної грошової одиниці – гривні, позбавило заявника можливості захистити свої права у судовому порядку.

8. Заявник вважає, що визначення зобов'язання за договором про надання споживчого кредиту в іноземній валюті з наступним розрахунком суми, що підлягає сплаті у національній грошовій одиниці виходячи з курсу відповідної іноземної валюти фактично нівелює таку заборону і має для споживача наслідки аналогічні з отримання кредиту в іноземній валюті.

Висновки

9. Таким чином, проведений юридичний (конституційно-правовий) аналіз абзацу 3 частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів” та практики його правозастосування доводить, що наведена норма права вимагає невідкладного офіційного тлумачення Конституційним Судом України. Таке тлумачення повинно сприяти тепер та в подальшому більш точному та адекватному виконанню його вимог, глибокому розумінню його правових цілей та сприятиме ефективному судовому захисту прав споживачів.

10. На моє переконання, за допомогою офіційного тлумачення мають бути, в першу чергу, одержана відповідь на таке актуальне питання:

що слід розуміти під валютою надання/отримання кредиту в контексті абзацу 3 частини 1 статті 11 Закону України „Про захист прав споживачів” - валюта виконання зобов'язання (ч.2 ст.533 Цивільного кодексу України) або валюта виконання зобов'язання та валюта зобов'язання (ч.2 ст. 524 Цивільного кодексу України);

Перелік документів і матеріалів, що додаються:

1. Витяг абзацу 3 частини 1 статті 11 з Закону України „Про захист прав споживачів” від 12.05.1991., N 1023-XII – ВР (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991, N 30 (23.07.91), ст. 379), із змінами і доповненнями внесеними Законом України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання відносин між кредиторами та споживачами фінансових послуг” від 22.09.2011р. (Відомості Верховної Ради України, 2012, N 21 (25.05.2012), ст. 197)
2. Копія рішення районного суду м. від 06 травня 2015 року у справі №
3. Копія рішення Апеляційного суду області від 24 червня 2015 року у справі №
4. Копія ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 16.12.2016 року у справі
5. Копія рішення міського суду області від 18.03.2016р, у справі
6. Копія ухвали Апеляційного суду області від 06.05.2016 року у справі
7. Копія ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 06.06.2016р. у справі №

, 30 вересня 2016 року

В.В. Єрошов